

'SERIEUS EN TOCH EEN LEKKER WIJF'

Actrice Halina Reijn had even helemaal genoeg van het spelen. Ze vertrok naar Amerika en schreef daar een roman. Over een actrice die het plezier in het spelen hervindt. 'Buiten dit vak heb ik nul komma nul vrienden.'

Door HEIN JANSSEN

Twee jaar geleden, tijdens het spelen van *Rouw stert Elektra*, heb ik tegen mijn regisseur Ivo van Hove gezegd: haal me overal maar uit, schrap me uit al je plannen, want ik trek het niet meer. Ik voelde zo intens dat ik er tussenuit moest. Het acteren begon me tegen te staan, ik had afstand nodig. Weg van het werk, weg van de vrienden, weg van huis!

'Amsterdam is zo klein en in dat theaterwereldje van ons zitten we allemaal op die ene fucking kleine speldenknop. Café De Smoeshaan is ons universum en ik heb buiten dit vak nul komma nul vrienden. Ik wilde wel eens weten wie ik was zonder de status van dat werk, los van dat wereldje. Ik was ook heel moe, ik heb vanaf mijn 21ste alleen maar gewerkt – film, theater, televisie, vaak alles door elkaar heen.'

Actrice Halina Reijn (29) kreeg van haar werkgever Toneelgroep Amsterdam onbetaald verlof. Ze vroeg een beurs aan en vertrok naar Los Angeles. Helemaal alleen. Naar een stad waar ze niemand kende en waar niemand haar kende. Ze nam acteerlessen, ook om het spelplezier weer terug te vinden.

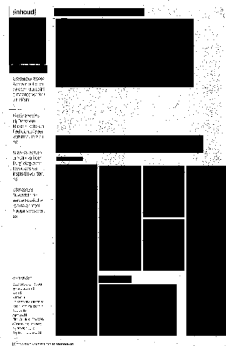
'Het heeft ook met mijn speelstijl te maken: ik geef me volledig over, en dat is uitputtend. Als een regisseur bij de eerste repetitie tegen mij zegt dat ik verdriet heb, dan rollen de tranen al over mijn wangen.

'Ik wilde vooral onthechten in Amerika. Ik wilde het geleefd worden stoppen, ik kotste van mijzelf. Acteren is ook zo'n ego-beroep – al die aandacht, al die demonen. Maar die eerste drie maanden waren echt afzien. Ik was nog nooit in mijn eentje op reis geweest. In L.A. droomde ik natuurlijk stiekem wel van een film maken met Lars von Trier of van een rol zoals Isabelle

Huppert in *La Pianiste*. Maar klein beginnen deed ze niet. 'Als je in je eigen land een koningin mag spelen, waarom zou je daar dan een speer gaan opbrengen?'

In Amerika heeft Halina Reijn uiteindelijk een roman geschreven: *Prinsesje Nooitgenoeg*, die deze week is verschenen bij uitgeverij Prometheus. Over de jonge, succesvolle actrice Anna Verbrugge die tijdens de repetities van Ibsens toneelstuk *Hedda Gabler* instort en in een psychose raakt. Haar vriendenkring – uitsluitend acteurs en actrices – probeert haar op te vangen, maar is te zeer in zichzelf gekeerd om steun te bieden. Anna belandt in een lange, ontluisterende, door drank en pillen omlijstte trip, waarbij bezorgde ouders, radeloze producenten, goedbedoelende regisseurs en zelfgenoegzame collega's aan de kant staan. Uiteindelijk vindt ze toch in het theater berusting.

Reijn: 'Vlak voor ik wegging werd ik door de *Viva* benaderd om gastcolumns te schrijven. Ik schreef al langer dagboeken, gedichten, verhalen, opzetjes voor scripts, maar het was te verwaarlozen, ik zette nooit door. Ik dacht: als ik die columns goed doe, word ik misschien wel vaste columnist en dat wilde ik graag, ook al omdat

ik in dat jaar zelf mijn geld moest verdienen. En toen werd ik door een uitgever benaderd: hij had die columns gelezen en vroeg of ik niet een heel boek kon schrijven. Als een razende ben ik aan het werk gegaan, kennelijk zat er veel in mij dat eruit moest.'

In *Prinsesje Nooitgenoeg* wilde Reijn een portret schetsen van haar generatie. 'Uitvergroot in mijn eigen wereld, omdat ik die goed ken. Want waarom zou ik schrijven over advocaten of financieel deskundigen? Maar ik hoop wel dat mijn boek ook over hen gaat. *Prinsesje Nooitgenoeg* is het verslag van een persoonlijke reis, maar behoorlijk aangezet. Die titel slaat vooral op mijzelf, op mijn toeloze ambitie en werklust.'

Schrijven betekent voor Reijn ook iets helemaal zelf maken, want hoe creatief een actrice ook is, uiteindelijk bedenken anderen wat ze moet doen. Shakespeare heeft *Het temmen van de feeks* bedacht, Van Hove bedenkt daar een concept bij, zij moet het uitvoeren. Toch, terug in Nederland, hoorde ze steeds dat stemmetje in haar hoofd: 'O ja hoor, die actrice moet zo nodig een boek schrijven'. Ze gooide het manuscript weg, maar ze had wel een kopie gemaild naar Job Gosschalk van Kemna Casting. Hij bracht haar in contact met Connie Palmén, die het boek na enig aandringen is gaan lezen. Reijn: 'Ik heb een week lang in de ellende gezeten en toen belde ze op: dit is goed, je hebt een eigen stijl, je moet ermee doorgaan.'

'De roman is als Halina zelf, een vamp in meisjeskleden' - met dat citaat van Palmén prijst Prometheus het boek aan. De hoofdperson, Anna Verbrugge, valt voor een deel samen met Halina Reijn zelf. Maar Reijn heeft ook veel van zichzelf gestopt in het vriendenclubje in het boek: de een staat voor ambitie, de ander voor prinsessengedrag, weer een ander voor de woede. Anna zelf vertegenwoordigt het intellectuele en draait daarin door.

'Ik heb natuurlijk contouren van bestaande mensen uit mijn omgeving gebruikt. Daarom heb ik vooraf gesprekken gevoerd met een paar van mijn beste vrienden - Carice van Houten, Hadewich Minnis, Fedja van Huet, Jacob Derwig - en hen duidelijk gemaakt dat ik kanten van iedereen heb gebruikt, maar dat ik die heb samengevoegd en schromelijk overdreven.'

De beschrijving van het vriendenclubje, de aanstellerij en lamelligheid in artiestencafés als De Smoeshaan en Weber, het verslag van een tripje naar een Drents vakantiehuysje - het is vaak ontluisterend om te lezen. 'Ik ben niet alleen toeschouwer en beschouwer, ik ben ook deelnemer aan dat we-

reldje. Ik ben misschien wel de aanvoeder van mijn generatie acteurs, ik ben degene die zegt: kom op, we gaan lekker eten met z'n allen en gek doen. Ik kan genieten van De Smoeshaan, ik vind het heerlijk om in korte rokjes met Carice de hele avond kinderstemmetjes op te zetten en in de gracht te springen. Maar tegelijkertijd vind ik het ook debiel, en belachelijk, en nergens over gaan.

'Ik wil met dit boek ook een beetje prikkelen, een debat oproepen, dat prekerige zit wel in me. Als mensen vinden dat het belachelijk is om mijn generatie zo af te schilderen, vind ik dat prima. Wij zijn een apathische, bijna verlamde generatie. Wij zijn met te veel welvaart opgegroeid, hebben nooit hoeven vechten, wij mochten alles. Dat creëert misschien wel spirituele mensen, maar ook mensen die zich niet bewust zijn van wat er om hen heen gebeurt. Ik sta ook in de Stadschouwburg te schitteren, en heb geen eigen groepje opgericht om het onrecht aan de kaak te stellen.'

In haar boek probeert ze op al die twijfels en vragen een antwoord te geven. In die zin is het schrijven ook therapeutisch: de gang die Anna maakt van actrice naar iemand die totaal de weg kwijt is, en zich tenslotte met haar lot verzoent, is ook de weg die Reijn heeft afgelegd.

Anna draait volkomen door tijdens de repetities van *Hedda Gabler*, Ibsens stuk over de lotgevalen van een verveelde vrouw die een visioen van onbereikbare schoonheid najaagt en zichzelf en haar omgeving daarmee vergiftigt. In het boek zegt Anna: 'Ik denk dat ik me simpelweg niet meer kan bezighouden met de verveling van mevrouw Gabler. Ik denk dat mevrouw Gabler zichzelf een enorme schop onder haar kont moet geven en iets nuttigs moet gaan doen.' Halina vertaalt dat met: 'Fuck off met je Hedda! Wat wil dat kutwijf nou, wat een decadente verveling! Ga naar Israël, doe iets!' Aan het eind is Anna nederig geworden, en beseft dat die oorlog ook in de schouwburg gevoerd kan worden.

'Ik realiseer me terdege dat mijn romandebuut veel aandacht krijgt, omdat ik Halina Reijn, de actrice ben. Maar Mai Spijkers van Prometheus heeft me ook voorbereid op kritieken in de trant van: Halina Reijn, ga jij maar acteren en laat het schrijven aan anderen over. Als ik kritiek krijg op mijn spel in *Het temmen van de feeks* kan ik me altijd achter de regisseur verschuilen, maar dit gaat over mij, hierin ligt mijn hele ziel. Dat is eng ja, na twee jaar werken je hoofd zo op het hakblok leggen.'

Halina Reijn is een kind van hippie-ouders - lekker vrij en grenze-

loos opgegroeid en opgevoed. Kinderen die als volwassenen werden benaderd, veel idealen maar weinig structuur meekregen. Daarom ook heeft ze een neiging tot tegen-draadsheid – speklappen bakken omdat ze vroeger alleen maar gierst heeft gegeten, winkelen in de P.C. Hoofdstraat als wraak op de gebreide onderbroeken. Praktisch toegerust voor het leven is ze niet: een rekening open maken, vergeet het maar. Maar ze was nooit actrice geworden als ze die opvoeding niet had gehad.

'De problemen van Anna, en dus ook van mij, zou je inderdaad kunnen afdoen als luxeproblemen: wakker liggen van de vraag of je nou die film met Paul Verhoeven of met Alex van Warmerdam moet gaan maken. Maar de twijfel gaat ook over deze tijd, waarin je ineens beroemd kunt zijn zonder iets te kunnen. Natuurlijk geniet ik van die roem, maar nu is het zaak mijn talent te bestendigen en te verdiepen. Ik buig diep voor zo'n actrice als Chris Nietvelt. Toen ik veertien was, zag ik haar voor het eerst in *Lulu* en ik dacht: dat wil ik ook, fantastisch, zo wil ik worden – die gekte, die vrijheid, dat is pas spelen! Dat is ook het schizofrene aan dit vak: aan de ene kant die poster van de *Feeks* in de stad met die grote borsten van mij, die ik trouwens niet heb, aan de andere kant het intellectuele meisje willen zijn. Serieus worden genomen, en toch ook een lekker wijf.'

Zé is inmiddels minder ambitieus geworden, haar ego is een beetje tot rust gekomen. De tijd van 's nachts een film draaien, overdag repeteren en 's avonds een try-out in het theater, is voorbij. In de toekomst wil ze ook gaan registreren, en een film maken van haar eigen script. Acteren zal ze blijven combineren met schrijven.

'Als ik schrijf, voel ik letterlijk mijn hartslag zakken en het biedt mij de kans tot verdieping. Ik krijg genoeg aanbiedingen uit de amusementsector, maar daar ben ik door Theu Boermans te streng voor opgevoed. Overal om mij heen zie ik acteurs in reclame en slechte tv-series, ik heb daar geen moreel oordeel over, maar ik zou het nooit doen, tenzij ik vijf kinderen heb, mijn man mij verlaat en ik op een zolderkamertje moet hokken.'

Tot half december speelt Reijn in *Het temmen van de feeks* en als dat even stil ligt, zijn de opnamen voor *Zwartboek*, de nieuwe film van Paul Verhoeven. Daarna weer een film, *Blind* van Tamar van den Dop, waarin ze een albino speelt die nauwelijks praat. En dan volgend voorjaar: *Hedda Gabler* bij Toneelgroep Amsterdam, in regie van Van Hove.

'*Hedda Gabler*, ja een bizarre sa-

menloop van omstandigheden. In het boek was het een mooie metafoor voor Anna's problemen, omdat ook Hedda een vrouw is die uit de sleur van haar leven probeert te breken en haar vrijheid zoekt. Anna en Hedda zijn met hun destructieve kanten in wezen dezelfde figuren, en straks gaat Halina Hedda spelen. Daarmee is de cirkel rond.' ■

Halina Reijn: Prinsesje Nooitgenoeg, Prometheus, ISBN 9044606972, € 14,95. **Het temmen van de feeks** door Toneelgroep Amsterdam, tournee t/m 15 december.

ONZE HELDEN

Want wie zijn onze helden nu? Als God dan een vergissing blijkt en Jezus of Lenin, of Che Guevara of welke pipo dan ook niet in staat is ons te inspireren, ons te verenigen, om enige vorm van maatschappelijke discussie op te roepen, in een café, op straat of in de woonkamers van de Nederlandse huizen, als we toch godverdomme nergens anders over praten dan over make-up en Jennifer Lopez, als Jessica Simpson mijn heldin is en Nicole Kidman mijn lichtend voorbeeld, waar hebben we het dan over, waar gaan we dan naartoe?

HALINA REIJN

1975 Geboren in Amsterdam, op 10 november.

1997 Toneelschool Maastricht

1998 Debuteert als Ophelia in *Hamlet* (regie Theu Boermans)

1998 Colombina (beste vrouwelijke bijrol) voor *Shopping & Fucking*

2000 Filmrol in *Zus & Zo* van Paula van der Oest

2001 Filmrol in *Iles Flottantes* van Nanouk Leopold

2001 Speelt *Lulu* van Wedekind in regie van Theu Boermans

2002 Stapt over van De Theatercompagnie naar Toneelgroep Amsterdam

2003 Nominatie voor Theo d'Or (beste actrice) voor *Rouw siert Elektra* bij Toneelgroep Amsterdam

2003 Rol in jeugdfilm *Polleke* (regie Ineke Houtman)

2004 Vertrekt naar Los Angeles om acteerlessen te nemen en schrijft daar filmscenario en de roman *Prinsesje Nooitgenoeg*

2005 Speelt Katarina in *Het temmen van de feeks* (regie Ivo van Hove)

2005 Opnamen voor *Zwartboek*, nieuwe Nederlandse speelfilm van Paul Verhoeven

2005 Debuutroman *Prinsesje Nooitgenoeg* verschijnt bij Prometheus

Halina Reijn

FOTO JOOST VAN DEN BROEK